

פרשת עקב

התחייבות? לא תודה

"יהודי יקר, אולי תוכל להשלים מניין,?" נשמעה הקריאה מפי אחד המתפללים לכיוונו של העובר ברחוב. הלה, שלא היה 'צדיק גדול' בלשון עדינה, סירב. המתפללים ניסו להפציר בו ולשדלו שיסכים: "בוודאי ידוע לך שישנו מחסור בגשם כבר תקופה ארוכה, אנו עורכים כעת צום ותפילות מיוחדות להורדת הגשמים. האם אתה לא מעוניין שירד גשם בשפע.?"

"מעוניין ועוד איך, ענה הבחור, "אבל איך לומר? אם אני אתפלל איתכם - אלוקים לא יסתכל לכיוון שלכם בכלל. אף פעם אני לא שומע לו, אז למה שהוא ישמע לי...!"

שמע זאת רב בית הכנסת וענה לו בחיוך: "אם זו הסיבה אתה יכול להיכנס. בגלל אנשים כמוך, אלוקים כבר הוריד פעם מבול בעולם..."

מעלות נפלאות וטובות ביותר נמצאות בפרשתנו על הארץ שהובטחה לאבותינו: ארץ זבת חלב ודבש; נתברכה בשבעת המינים; מכרות ברזל, נחושת ומעיינות מים. ממש "לא תחסר כל בה." כיון שכך, יש להבין מה פגם ופסול מצאו בני ישראל, יוצאי מצרים, שלא אבו להיכנס לארץ מעולה ומשובחת כזו וחיפשו תואנות שונות בדמותם של הגיבורים יושבי הארץ הענקים.

למה פחד אנושי מוגדר כ"תירוצים?" משום שידעו היטב שלאחר קריעת ים סוף ומלחמות עמלק והעמים למיניהם, לא נותר שום ספק בכוחו של השי"ת להביאם למחוז חפצם בשלום ובבטחה.

יתירה מזו, הם טענו כל הזמן שבארץ מצרים היה יבול מבורך ופורה, יחסית לארץ ישראל ששם - לכאורה - אין מעלה זו. והנה בפסוק משווה התורה בין ארץ ישראל למצרים בנקודה זו: "כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה - לא כארץ מצרים היא," במצרים צריכים לזרוע ואח"כ למשוך מים מהנילוס עד לשדה כדי להשקותה, משום שבמצרים כמעט לא יורד גשם.

ואילו בארץ ישראל, אומר רש"י, אינך צריך לעשות דבר. "למטר השמים תשתה מים," אתה שוכב על מיטתך והגשם יורד ומשקה את כל המקומות, ההר והבקעה, בצורה שווה. יש טוב יותר מזה???

כאן למדים אנו אודות נפשו הפתלתלה של האדם. אנשים לא אוהבים שישנה התניה בין ההבטחות הטובות לבין תוצאותיהן, לאמור: אם תלכו בדרך כזו יהיה לכם כך ואם לא - לא.

אין אדם בוגר שאינו מבין שכדי להרוויח צריכים להשקיע (הן לפי השקפת היהדות שזקוקים להשתדלות כדי לקבל פרנסה, והן לפי המבט בעולם הכללי שאדם שלא עובד אין לו פרנסה ברווח). בענייני הגשם והחומר הכלל הזה ברור וחד, עד שאין מי שיבקש לא לעבוד כלל ולחיות כמו עשיר במידה ואין בידו כסף המספיק לכך מתחילה.

ברם, בענייני הרוחניות, פני הדברים שונים. בפרשתנו, כותבת התורה שאם נשמע למצוות נקבל שכר גשמי מלא חופניים חוץ מהקרן השמורה לעתיד לבוא, ואם לא נלך בדרך הישר - יהיה מחסור כלכלי וצמצום בכל צורכי החיים.

מכיון שכל הבטחות התורה על ארץ זבת חלב ודבש, ארץ שלא חסר בה כלום, מותנים בשמירת התורה

פרשת עקב

והמצוות לפרטיהם ודקדוקיהם " -עקב תשמעון," אפילו למצוות שבדרך כלל נידושות בעקב, מחמת ההרגל וחוסר ה'ברק' שלהן, תצטרכו להישמע ולקיים - אומרים בני ישראל: איננו מעוניינים. לא תודה.

אנו רוצים את מצרים, מתגעגעים לחציר),! לשום ולבצל שהיו במצרים. את הדגים שאכלנו חינם. מסביר רש"י שאין בשום מקום בגלובוס דגים בחינם (גם בדייג עצמי, שהרי מושקע בכך זמן - המצרך היקר ביותר), אלא שרצו 'חינם מן המצוות...' לא רוצים תלות גשמית ברמת רוחניות כזו או אחרת.

בנקודה זו יכולים אנו לבחון את עצמנו ולראות מה מצבנו הרוחני. מילא, אדם בטלן ועצל שאין לו בעולמו אלא שוטטות ושעמום - אכן אינו מעוניין להשקיע על מנת ליצור ולעשות ואף לראות ברכה בעמלו. אולם מי שמתאמץ, פועל ויוצר, מוכן להשקיע ולקצור פירות בכבוד, מדוע לא יעשה זאת בדרך התורה?

במקום להשקיע את הנשמה בעסקים, בענייני החומר לבדם, מציעה לך התורה: תעבוד את ה', תשמע למצוותיו ובהשתדלות קטנה תקבל פי כמה וכמה ממה שתשיג במאמץ גדול יותר בעסקים ובעיסוקים בלי שמירת המצוות. יש לך צ'ק בנקאי מה', הוא מתחייב שלא תפסיד מכך מאומה.

כל הברכות וההטבות המפליגות יקוימו בך, על השקעה שבכל מקרה אתה מוכן לבצע, אז במקום להשתעבד לביזנס, הבה נחתום שותפות משתלמת עם בורא עולם...